

Dz-kuckó

Mondogassuk előbb lassan, jól artikulálva, majd gyorsulva:

- adzá-edzé-adzá-edzé...
- adza-edze-idzi-adza-edze-idzi...
- adza-ádzá-odza-adza-ádzá-odza...

Ejtsük tisztán a következő szavakat, majd mondjuk a szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként:

- bodza-edző-madzag
- madzag-edző-pedzi
- bodzabokor-bodzatányér-bodzaszörp

Ágadzó-bogadzó

Eszközigény: Kék színű madzag, számítógép, digitális tábla

Ejtsük tisztán, majd mondjuk nyelvgyötrőként a találós mondókát:

Ágadzik, bogadzik,
mégse leveledzik.

Keressük a megfejtést: Mi az, aminek ágai-bogai vannak, de nincs levele? – A folyó.

(Logikus megoldás, és a gyerekek eszébe juthat a kiszáradt fa is. De ilyen az erek hálózata is a testünkben.)

Vegyünk elő egy gombolyag kék színű madzagot vagy puha fonalat, és alakítsuk belőle kanyargó folyó képét, amibe oldalágak folynak: patakok, kisebb folyók!

Nézzünk meg néhány képet, légi felvételt a mellékfolyókról az *Ágadzik, bogadzik* című tankockán: ágadzik, bogadzik a fa, a bokor és a folyó is. Miben hasonlítanak, miben különböznek? Válogassuk szét a képeket! Felismerik-e a gyerekek, milyen növény szerepel a képeken? (Valamennyi a bodzát, pontos nevén: fekete bodzát ábrázolja.)

Kattints ide!

Képböngésző

Keressük meg a folyó és a bodza ágait a nyitó oldalpáron is (30–31. o.). Csak egy-két ágat találunk. Melyik indul a bal felső sarokból? (a folyóág) Melyik indul a jobb felső sarokból? (a bodzaág)

A folyóágon mi jelzi, hogy ez folyó? (hullámvonalak) Mutassuk a kezünkkel a hullámzást!

A folyóba folyó kisebb vizeket minek nevezzük? (patak)

A bodzaág mit jelez? (virágzik, tavasz van) Kiknek szól a virágillat-üzenet? (méhek, dongók, lepkék, szitakötő – rovarok)

Dzúgó hangok

Olvassuk el Tóth Krisztina *Dz, hogy zúg* című versét, majd zúgjunk a dz-vel hosszan: dzzzzz...

Keressünk dz betűs szavakat a versben, és figyeljük meg, mit jeleznek itt!

Milyen állapotban van a bodza? (nyitva a kelyhe: virágzik, sok kis virágkehely nyílik rajta, erre jönnek a „bogarak”, rovarok)

Mihez hasonlít a madzag? Mikor látjuk a gilisztát a földön tekeregni? (eső után)

Bodzahullás

Olvassuk el Nemes Nagy Ágnes *Hull a bodza* című versét is! Mit jelez itt a bodza? Mivel jelez? (ősz van, érett bogyóit hullatja)

Mondogassuk a záró sorokat (a refrént):

hull a bodza,

hull a bodza.

Majd olvassuk fel a verset szóló-kórus felelgetéssel. A kórus folyamatosan mormolja a refrént, miközben egy-egy szólista olvassa fel a vers 1–2. és 3–4. sorát.

Dzzzz – madzag – bodza

A versek megismerése után játszunk az alábbi mozgáselemekkel! A pedagógus véletlenszerűen váltogatva mondja a szavakat, hangutánzókat, amire a gyerekek szabadon mozognak.

- *dzzzz*: röpködünk a teremben, virágot keresünk
- *madzag*: tekerünk a földön
- *bodza*: megállunk, karunkkal ágakat formázva, kézfejükkel nyíló virágot (felfelé nyitott ujjak) vagy érett termést mutatva (lefelé csüngő ujjak).

BODZATÖRTÉNET

Bodzaböngésző

Ismerjük meg a bodzafa történetét, amit egy bodzaág vág ketté! A pedagógus olvassa fel a történetet, a gyerekek pedig legyenek résen, mintha virágot kereső bogarak lennének! Ha dz hangot hallanak, hangos dzzzz-zel feleljenek. Vajon észrevesznek-e minden dz-t?

Majd beszéljünk:

Jól körbedzümögtétek ezt a bodzafamesét. Lássuk, mennyire figyeltetek!

Mi a különbség a bodzabokor és a bodzafa között?

Hol nőtt a bodzabokor? Hol állt a bodzafa? (játszótér, nagypapáék udvara)

Milyennek látta Sára a bodzafát? Mihez hasonlított? (menyasszony)

Miből készül a bodzaszörp? Mikor jön el az ideje? (virágzás, május)

Mit lehet csinálni a bodzafa alatt? (üldögegni, gondolkodni, nézelődni)

Mit lehet csinálni a bodzafán? (fára mászni, himbálózni)

Mit lehet még csinálni a bodzából? (síp, gyúrható bélből állatfigurák)

Gyűjtsünk a szövegből olyan szavakat, amiben benne van a bodza szó és egy másik szó is!

Keressük meg a szavak határát:

bodza/bokor, bodza/fa, bodza/szörp, bodza/bél

Ismerünk-e még ilyen bodzaszavakat, vagy tudunk-e hasonlókat alkotni? Pl.:

bodzavirág, bodzatányér, bodzapuska, bodzabogyó, bodzalekvár

bodzakutya, bodzabárány, bodzamalac (bodzabélből készült figurák)

Keressünk olyan szavakat is a szövegből, amelyekben dz hangot hallunk, és valamilyen mozgást, cselekvést fejeznek ki! Mondjuk ki a szavakat, és mozdulatokkal utánozzuk:

leveledzik – két karunkkal ágakat formálunk, ujjainkat levelekként mozgatjuk

himbálódzott – lábunkat és/vagy testünket himbáljuk (hintáztatjuk)

fogódkodj – két kézzel megkapaszkodunk az asztal szélében

Majd alkossunk a szavakkal mondatokat úgy, hogy a toldalékolás megváltozhat. Pl.:

Tavasszal előbb leveledzenek a fák, aztán virágba borulnak.

Ha fúj a szél, az ágakon sok levél himbálódzik.

Fogódkodtam a villamoson, mégis majdnem elestem.

Bodzatúra, bodzaszörp

Tegyünk sétát egy bodzafához vagy bodzabokorhoz, és figyeljük meg jól a növényt! Jó időben bekuckózhatunk alá, és mesélhetünk, beszélgethetünk. Ha épp virágzik, figyeljük meg a bogarak, méhek mozgását, hangját a virágok körül. Ha nincs a közelben forgalmas úttest, nyugodtan szedhetünk a virágaiból, és készíthetünk belőlük bodzaszörpöt. (Benzingőzzel átitatott virágokat ne használjunk erre a célra!) Bodzaszörpreceptet találunk bőven az interneten, pl. a HelloVidék gasztrooldalán:

Kattints ide!

Bodzasíp készítése

Az erdei csavargó blog leírással és képekkel részletesen bemutatja, hogyan készíthetünk sípot üreges vagy szivacsos belű növényekből, pl. nádból, bodzából. A bodzasíp készítése faragásban való jártasságot, ügyes kezeket igényel, kisgyerekeknek még nem ajánlott. Viszont ha egy szülő, nagyszülő vagy maga a pedagógus vállalkozik az elkészítésére, a gyerekek között nagy sikert arathat a bodzasíp és hangja.

Kattints ide!